

**Michelle Vrolijk &
Daniëlle Dessauvagie**

De gebeten hond

**7 tips om jouw hond te helpen
na een (bijt)incident
of ander heftig voorval**

INLEIDING

Regelmatig merken wij dat mensen onderschatten hoe groot de impact van een (bijt)incident kan zijn op een hond. Mede daarom plaatste Michelle op 7 februari 2026 onderstaand bericht op social media:

“De afgelopen 2 weken heb ik 3 honden in de begeleiding gekregen die in hun puppy-tijd/op jonge leeftijd zijn gebeten door een andere hond. Zo'n incident kan een grote impact hebben op een jonge gup/hond, lichamelijk en geestelijk. En dit kan zich uiten in probleemgedrag zoals bijv. uitval- len, angstig gedrag, niet meer naar buiten willen, pootkluiven of onverklaarbare jeuk.

Wat ik zo jammer vind is dat door de betreffende hondenscholen en dierenartsen -naar ik begrijp- geen tips zijn gegeven om de impact zo goed mogelijk en zo snel

mogelijk bij te sturen, lichamelijk EN geestelijk! Je kunt hierbij denken aan een bezoek aan een goede holistische dierenarts, een osteopaat, een gedrags- deskundige etc. Er zijn allerlei mogelijkheden.

Daarnaast is het handig om 1 of 2 producten op voorraad te hebben (of op advies aan te schaffen) om de schade zo snel mogelijk te beperken. Meteen dezelfde dag. Denk hierbij aan bijv. een product van Krachtig Kruid, De Groene Os, NML health en/of een product op maat via bijv. een goede holistische dierenarts.

Met een beetje geluk voorkom je dat het zich uitbreidt als een olievlek. Het advies '*Kijk 't even aan*' vind ik veel te eenvoudig. De meeste mensen zien niet

wat ze moeten zien, en tegen de tijd dat ze het eventueel wel zien, dan staan ze meestal met 10-0 achter, en/of linken het niet aan het bijtincident. En hoe rot is dat? En hoe lang blijft de hond ermee lopen?”

Naar aanleiding van de reacties hebben we besloten om er een e-boek over te maken onder het motto 'bekijk het eens door een andere bril'.

Natuurlijk hopen we dat jouw hond nooit een heftig voorval meemaakt!

Mocht het echter tóch gebeuren, dan geeft dit e-boek hopelijk handvatten om er zo goed mogelijk én zo snel mogelijk op in te spelen.

Daniëlle & Michelle = DD & MV

INHOUDSOPGAVE

Over de schrijfsters	4
Trauma bij honden	6
Voorbeelden uit de praktijk	9
Voorkom trauma	11
Herken trauma (op tijd)	14
7 tips	17
1. Nakijken door een dierenarts	18
2. EHBO-kit	19
○ Caspar Broekman	20
○ Melody Eveleens	22
3. Bezoek een holistisch dierenarts, dier-osteopaat of dier-fysiotherapeut	24
4. Rust	25
5. Terug in het zadel	26
6. Gedragsdeskundige voor honden	27
7. Voor jezelf zorgen	28
Referenties en links	29
Inspiratie, Meer? en Delen is fijn	30
Jij kunt helpen!	31

MICHELLE VROLIJK

Michelle begeleidt als gedragsdeskundige honden en mensen. Ze krijgt dagelijks in haar praktijk honden met ongewenst gedrag.

Omdat een hond voor zijn welzijn grotendeels afhankelijk is van de eigenaar, is Michelle een groot voorstander van kennisuitbreiding. Daarom geeft én organiseert ze regelmatig lezingen en seminars over honden rondom thema's zoals:

- Hond & reactiviteit
- Pijn en gedrag
- Spelgedrag
- Overmatig blafgedrag
- De gelukkige huishond
- Rouw bij honden

Ze is een bevlogen dierenliefhebster, eigenaresse van haar praktijk voor hond en mens MichelleVrolijk.nl en initiatiefneemster en co-auteur van vier e-boeken: 'Pijn bij honden', 'Hond & Giardia', 'Hond & vuurwerkangst' en 'De gelukkige huishond'. Ze heeft tevens een netwerk van 'Pijn coaches voor honden' opgericht, zie: <https://michellevrolijk.nl/pijn-coaches.html>

Meer informatie over Michelle, haar visie en alles dat zij organiseert kun je vinden op haar website: www.michellevrolijk.nl

DANIËLLE DESSAUVAGIE

Daniëlle heeft sinds 2019 een individuele oppasservice voor honden.

Na de middelbare school ging ze naar het Groenhorst College in Barneveld (nu Aeres) waar ze een opleiding diervverzorging volgde. Ze werkte vervolgens bij een groot dierenasiel op de herplaatsingsafdeling voor honden en bij een honden- en kattenspecialzaak.

Van 2010 tot 2013 volgde ze de opleiding tot Tellington TTouch Practitioner voor gezelschapsdieren. Ook volgde ze de opleiding 'Pijn bij honden' en vele andere bijscholingen over hondengedrag en –gezondheid en is ze 'Pijn coach voor honden'.

“De oppasservice biedt mij de gelegenheid om van veel verschillende honden te mogen leren. Het is elke keer weer bijzonder om te zien hoe ze zich ontwikkelen en hoe snel hun vertrouwen in mij groeit.”

Samen met Michelle schreef ze de e-boeken 'Hond & Vuurwerkangst', 'Hond & Giardia' en 'De Gelukkige Huishond' en geeft ze lezingen en seminars.

Voor meer informatie over haar achtergrond en werkzaamheden kun je kijken op www.gevoelsdier.nl

TRAUMA BIJ HONDEN

FYSIEK EN MENTAAL

Het woord trauma heeft een tweeledige betekenis, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen een fysieke/medische wond en een psychische/emotionele wond. Denk maar eens aan een arts en een psycholoog: een arts gebruikt het woord trauma meestal voor lichamelijk letsel en een psycholoog gebruikt het woord trauma meestal voor mentaal letsel.

DE ÉÉN WEL, DE ANDER NIET

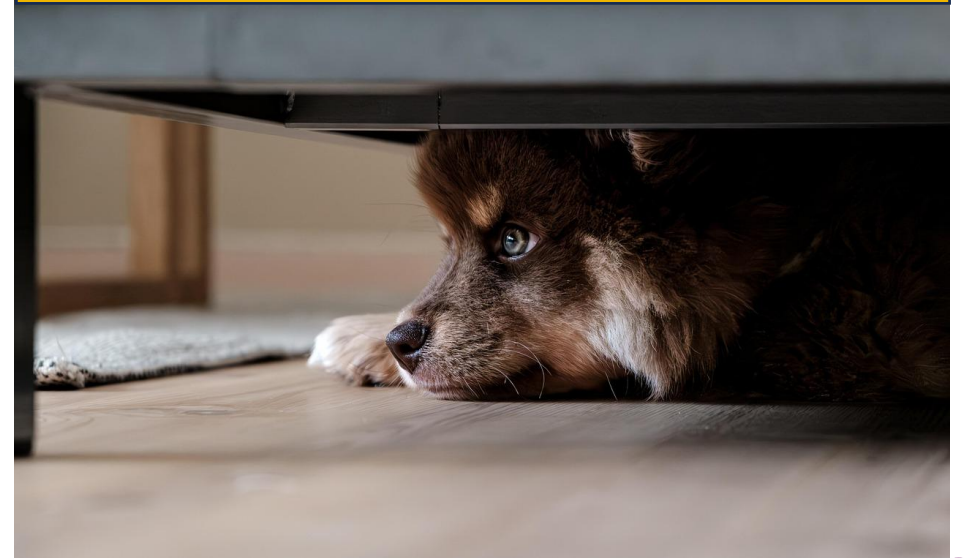
Honden gaan, net als mensen, verschillend om met gebeurtenissen in het leven. Waarom de één wel een emotioneel trauma ontwikkelt en de ander niet, is niet altijd duidelijk, maar vaak heeft het te maken met karakter en genen, eerdere ervaringen en de omstandigheden waarin de hond is opgegroeid.

De ernst van een incident is niet per se een voorspeller van het ontstaan van trauma. De ene hond kan door een (in onze ogen) klein voorval een traumatische ervaring opdoen. Een andere hond kan na een (in onze ogen) heftig incident nog net zo vrolijk en onbevangen door het leven gaan.

Is je hond ergens van geschrokken?

Negeer hem of haar dan vooral niet, maar bied steun. Je beloont je hond daarmee niet voor z'n angst (zie ook ons e-boek 'Hond & Vuurwerkangst').

Daarnaast kan fysiek contact, op het moment dat je hond aangeeft dit graag te willen, helpen om de bloeddruk te doen dalen. Je helpt je hond dus fysiek op dat moment om te kalmeren.

EEN TRAUMA VOOR HET LEVEN?

Als een hond een soortgenoot ontmoet, dan is dat niet altijd vanzelfsprekend een positieve ervaring.

Soms ontwijken honden elkaar of ontmoeten elkaar even kort en lopen dan door, en soms wordt er wat gespeeld. Het kan echter ook gebeuren dat een ontmoeting niet positief verloopt: er wordt bijvoorbeeld flink gesnauwd, uitgevallen, opgejaagd of gebeten.

Zo'n incident kan een overweldigende ervaring zijn voor een hond. Het kan fysieke gevolgen hebben zoals kneuzingen, verrekkingen, wonden, infecties of zelfs overlijden.

Er kan ook psychische schade ontstaan waardoor een hond bijvoorbeeld angstig wordt of intolerant naar soortgenoten.

Uiteraard resulteren niet alle incidenten in fysieke klachten of psychologische trauma's.

Onze ervaring is echter dat de impact regelmatig enorm wordt onderschat, door de eigenaar en de professional.

Uitspraken zoals 'Er zijn geen wonden, dus je hoeft niet naar de dierenarts' betreuren wij dan ook zeer. Schade is immers niet altijd (direct) zichtbaar.

Daarnaast is het vaak uitermate belangrijk om eventuele schade zo snel mogelijk bij te sturen. En eerlijk is eerlijk, waarom zou je eerst afwachten?

Is je hond net aangevallen?

Dan zijn de allereerste stappen:

- ✓ Zorg voor veiligheid en rust.
- ✓ Haal je hond zo kalm mogelijk uit de situatie.
- ✓ Voorkom dat hij opnieuw geconfronteerd wordt met de andere hond(en).

TOT 1 JAAR OUD?

Er wordt wel eens gezegd dat een jonge hond tot 1 jaar oud de grootste kans heeft op een mentaal trauma na een (bijt)incident. Deze is de wereld aan het ontdekken, aan het leren hoe alles werkt en het karakter wordt gevormd.

Als een jonge hond wordt gebeten of aangevallen, kan dat in zijn latere leven grote gevolgen hebben.

Daar zijn we het mee eens, maar tegelijkertijd lijkt dat te suggereren dat een volwassen hond minder snel trauma oploopt en dat is onjuist.

TWEE VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

MV: Het werken met honden (en mensen) brengt mooie en moeilijke dagen met zich mee. De mooie dagen zijn meestal makkelijk voor te stellen, maar de moeilijke niet. Daarom een voorbeeld uit mijn praktijk:

Een tijd geleden ontving ik een telefoontje van een klant van mij van diverse jaren terug. Haar teefje Gaia was tijdens een wandeling aangevallen door een andere hond. Ze was direct naar de dierenarts gegaan waar Gaia behandeld was in verband met een aanzienlijke wond in haar lies.

Er waren 17 hechtingen nodig. Eenmaal thuis wilde Gaia niets meer; ze stond in een hoek van de kamer te hijgen en kwijlen en na 3 kwartier was dat nog steeds gaande. Ze wilde niet gaan liggen, was niet bereikbaar en reageerde nergens meer op.

De eigenaresse belde mij met de vraag wat te doen.

Nu is 't goed gekomen met Gaia (er was zelfs een tweede operatie nodig), maar dit incident is mij altijd bijgebleven, **want hoeveel mensen zoeken meteen hulp?**

Gaia, even lief als ze groot was

Lees verder op pagina 10

Het is alweer bijna 20 jaar geleden dat dit gebeurde, maar ik kan het me nog zo goed herinneren..

Als ik toen de kennis had gehad die ik nu heb, dan had ik ze beter kunnen helpen.

DD: Helaas heb ik zelf ook met mijn beide honden een bijtincident meegemaakt. Ze waren toen 7 en 3 jaar oud.

De eerste keer zag ik thuis pas dat ze een wond aan haar heup had omdat ze er aan zat te likken. Ze had een hele dikke vacht en bij de eerste controle had ik geen gaten gezien. Ik ben direct met haar naar de dierenarts gegaan waar de wond met krammen werd gedicht.

De volgende dag kwamen we een andere hond tegen en schrok mijn hond zo dat haar eerste reactie vluchten was. Gelukkig kwam ze daarna snel naar mij toe, maar sinds die tijd blafte ze tegen elke hond die ze tegenkwam of in de verte zag lopen. Dat is nooit meer over gegaan.

De tweede keer werd mijn kleine hondje van 5 kilo op zijn rug gepakt en begon de andere hond met hem te schudden.

Gelukkig liet de hond snel los. Mijn hondje had geen bijtwonden, maar we hebben hem wel direct bij de dierenarts laten checken en waren daarna nog heel alert op mogelijke interne bloedingen.

Naast een emotioneel trauma, wat zich uitte in bevriezen bij het zien van een andere hond, waren de rugproblemen die hij niet lang daarna ontwikkelde, waarschijnlijk ook het gevolg van dit bijtincident.

Vóór deze incidenten waren mijn honden sociaal naar andere honden. Eén voorval van een paar seconden heeft ze voorgoed veranderd.

VOORKOM TRAUMA

Het lijkt een inkoppertje, want natuurlijk zoek je traumatische gebeurtenissen niet expres op met je hond.

Toch kunnen we in het dagelijks leven veel doen en laten wat potentieel traumatisch kan aflopen voor je hond. Bijvoorbeeld in het contact met andere honden, maar ook in andere situaties die heel erg overweldigend kunnen zijn. Van te voren goed nadenken over wat een ervaring voor je hond kan betekenen, kan een hoop leed besparen.

BESCHERMEN

Je kunt je hond niet tegen alles beschermen en ook niet alles voorkomen. Je kunt echter wel ongewenste situaties zo veel mogelijk ondervangen, door middel van bijvoorbeeld

opvoeding, preventie, gezondheidszorg, een veilige thuisomgeving en begeleiding tijdens wandelingen..

DIVERSE OORZAKEN

Trauma kan diverse oorzaken hebben. Je kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan een vuurwerk-incident, bijtincident, aanrijding, langdurige stress, herplaatsing, verblijf in asiel, mishandeling, verwaarlozing, etc.

Het kan ook optreden als een hond zich machteloos voelt en geen uitweg ziet.

Onbehandeld trauma leidt vaak tot blijvende angst of veranderd gedrag.

Onwetendheid van de mens of het hebben van een andere mening kan ook een rol spelen. Op de volgende pagina's vind je een paar veel gehoorde uitspraken.

We kunnen en willen niet alles in het leven vermijden, maar 'Wat je niet wilt moet je voorkomen' is een mooi uitgangspunt.

A. HIJ DOET TOCH NIETS? LAAT GAAN!

Als een hond een soortgenoot opjaagt, ernaar uitvalt of in de lucht snapt, dan wordt nog wel eens gezegd 'Mijn hond doet toch niks'. Je kunt je echter afvragen wat de definitie van 'niets doen' is.

Mensen bedoelen er wellicht mee dat er geen bloed vloeit, maar er gebeurt wel degelijk iets. Wat voor ons 'niets' bijzonders lijkt, kan op je hond een grote impact hebben.

Dit zijn niet de (leer)ervaringen die je voor je hond wilt. Want, wat leert een hond hiervan? Soortgenoten zijn eng, uitvallen en snappen is een goed plan, van mijn mens hoef ik geen steun te verwachten, zal ik vluchten of vechten?

Je wilt niet dat je hond dit gedrag kopieert of angstig wordt.

“Weetje”

5 oorzaken waardoor een hondenschermutseling (of erger) sneller kan ontstaan:

Pijn, Stress, Vermoeidheid, Voer en Speelgoed.

Misschien geldt dit niet voor jouw hond, maar wellicht wel voor de hond van een ander.

B. MIJN HOND WIL ALLEEN MAAR SPELEN

Spel is iets dat plaatsvindt met **wederzijds** goedvinden van álle betrokkenen. Het is de bedoeling dat het leuk, veilig en vrijwillig is. Dit geldt dus voor honden én eigenaren. De meningen verschillen soms over 'wat spel nu eigenlijk is en wat bijvoorbeeld pestgedrag of een worsteling is'. Vaak wordt niet gezien wat er nu eigenlijk gaande is, en dat kan ook lastig zijn, omdat het regelmatig erg snel gaat.

Als een eigenaar vindt dat haar/zijn hond wordt opgejaagd, geplet of gepest door 1 of meer honden, dan beëindig je sámen, en tijdig, het 'spel'. Óók als iemand een andere mening heeft. Als een hond/eigenaar zich gehoord voelt, dan voorkomt dat irritaties en met een beetje geluk heeft niemand een slechte dag.

C. LAAT ZE HET MAAR ZELF UITZOEKEN, HET LOOPT WEL LOS

Niet iedere hond is sociaal vaardig bijvoorbeeld door eerdere ervaringen (de gebeten hond), pijn, fysiek ongemak, stress, onzekerheid of angst.

Daarnaast verschillen honden ook enorm wat betreft grootte, gewicht, manier van spelen etc. Niet iedere hond kan het vinden met alle soortgenoten die hij ontmoet en niet alles is een goede combinatie.

Als bijvoorbeeld een grote, massieve hond op een puppy of klein hondje wil afstormen, dan is het aan de eigenaren om het -preventief- in goede banen te leiden. En een oudere hond wil rustig kunnen scharrelen zonder omver gelopen te worden door een jonge, lompe hond.

Ook het zelf laten **uitvechten** om de 'rangorde' te bepalen is geen goed idee. Ten eerste is er absoluut geen sprake van een rangorde tussen honden die elkaar niet kennen (en ook bij honden die elkaar wel kennen valt daar over te discussiëren) en ten tweede kan dit zeer verkeerd aflopen!

Het is aan ons om onze honden te begeleiden tijdens hun contact met andere honden en te zorgen dat de situatie voor alle partijen prettig en veilig is.

“Ze regelen het zelf wel” is een achterhaalde gedachte en leidt vaak tot asociaal gedrag of trauma.

Als je een aangelijnde hond ziet, lijn jouw hond dan ook even aan, ook als je in een losloopgebied wandelt. De andere hond zit immers niet voor niets aan de lijn en zo lang je de reden niet weet, houd je hond dan even bij je.

Rekening houden met elkaar is een kleine moeite en vaak een groot plezier.

HERKEN TRAUMA (OP TIJD)

Het gedrag dat je **direct** na een trauma kunt zien is bijvoorbeeld: vocale uitingen (bijv. blaffen, huilen, piepen, janken, grommen), heftig schrikken, uitvallen, bibberen, zich terug trekken, shut-down of stress signalen (zie de bijlagen bij het e-boek 'Hond & Vuurwerkangst').

Het kan ook zijn dat je in eerste instantie niets ziet of merkt aan je hond, maar dat dit pas na een tijdje zichtbaar wordt. Ook fysiek trauma kan direct zichtbaar zijn, of pas later. Een hond kan direct kreupel lopen of een wond hebben, maar ook op de langere termijn kunnen fysieke problemen nog ontstaan.

Denk aan het hondje van Daniëlle waar mee werd geschud door een andere hond. Er was geen zichtbare uitwendige schade, maar er was wel sprake van trauma van de rug wat pas later duidelijk werd.

Het tijdig (h)erkennen van mogelijk trauma en daar de passende hulp bij zoeken kan langdurige problemen voorkomen. [Lees verder op pagina 15](#)

“Weetje”

Gezondheid is meer dan
vrij zijn van ziekte &
veiligheid is meer dan het
vrij zijn van angst

DD: Trauma ontstaat door een ervaring die een flinke impact op de hond heeft gehad. Soms, maar niet per se, met lichamelijk letsel.

Het is niet aan ons om te beoordelen of iets een traumatische ervaring is. (Het gedrag van) jouw hond maakt duidelijk of je te maken hebt met een traumatische ervaring.

Is jouw hond zich na een bepaalde gebeurtenis anders gaan gedragen? Dan is de kans groot dat je te maken hebt met een getraumatiseerde hond.

MV: Hoe eerder je actie onderneemt, hoe beter de behandel mogelijkheden.

Trauma zet zich vast in het lichaam en hoe langer het bestaat, hoe lastiger het kan zijn om het op te lossen.

MV: Jaren geleden is de hond van één van mijn kennissen ernstig gebeten door een soortgenoot. Er was sprake van o.a. diverse bijwonden, een ingeklapte long en zware kneuzingen.

Na de nodige medische zorg knapte hij weer op. Iedereen vond hem, ondanks alles, nog steeds wonderbaarlijk vrolijk. Ik adviseerde desondanks om toch een tijdje een product te geven ter ondersteuning: fysiek en mentaal.

Er werd echter besloten om het eerst even aan te kijken, omdat er niets te zien was: Bobby was immers nog steeds een zieltje zonder zorgen.

Circa 4 maanden later vertelde de eigenaresse mij het volgende: *'Bobby was altijd goed met alle honden, maar de laatste tijd valt 'ie uit naar bijna iedere hond en gedraagt zich zeer asociaal.'*

Uit bovenstaande zou je kunnen opmaken dat de reactie van Bobby later (duidelijker?) zichtbaar werd. Ik wil hier niet mee zeggen dat het veranderde gedrag gegarandeerd voorkomen had kunnen worden, maar ik vond het een gemiste kans.

DD: De gebeten hond kan in een volgende situatie dus ook de bijtende hond worden en dat maakt de bijtende hond geen valse hond, maar een onbegrepen hond!

Het zou helpen als we elkaar en onze honden een beetje meer ruimte geven zodat trauma niet doorgegeven wordt van hond op hond.

“Mijn hond doet niets” is een vrij egoïstische instelling die geen rekening houdt met de andere hond.

A photograph of two dogs in a grassy field. On the left is a large black dog with a white patch on its chest and a brown collar. On the right is a smaller brown dog with floppy ears. They are both looking towards each other. The background is a soft-focus green field.

7 TIPS

WAARMEE JIJ JOUW HOND KUNT HELPEN NA EEN TRAUMA

TIP 1: Nakijken door een dierenarts

Een hondenbeet kun je niet altijd meteen terugvinden, bijvoorbeeld door een dikke vacht. Soms vind je dagen later korstjes. Als je één gaatje in de huid of een korstje vindt, kijk dan of je er meer kunt vinden. Het zijn er meestal minimaal 2 vanwege de vorm van het hondengebit.

Een hondenbeet kan oppervlakkig lijken, maar toch ernstiger zijn dan verwacht, bijvoorbeeld omdat het dieper is dan je ziet. De tand kan diepe schade hebben veroorzaakt en de wond zal goed moeten worden schoongemaakt om infecties te voorkomen.

Soms bloedt het zelfs niet erg en lijkt het daardoor oppervlakkig. Neem daarom dezelfde dag nog contact op met je dierenarts om je hond te laten checken, óók als je denkt dat het allemaal wel meevalt.

Door de telefoon is niet goed te beoordelen hoe ernstig een bijtwond is. Soms is alleen een klein bijtwondje te zien, terwijl er toch een groot stuk huid los is gekomen van onderliggend weefsel, en soms lijkt er door de aanwezigheid van veel bloed grote schade te zijn terwijl dit ontzettend mee kan vallen.

Een bezoek aan de dierenarts die de wond goed kan beoordelen is altijd aan te raden.

Wanneer er een bloedvatje wordt geraakt, kan de wond erg bloeden, maar is de kans op ontsteking ook groter door de verstoorde bloedtoevoer.

Ook een aanrijding, val, schop of ander ongeluk kan op het eerste oog onschuldig lijken, maar toch lichamelijk letsel veroorzaken.

Een inwendige bloeding zie je niet direct, maar is levensbedreigend.

TIP 2: EHBO KIT

Zorg dat je één (of een paar) middel(en) op voorraad hebt die je hond kunnen ondersteunen, passend bij je hond en de situatie. Hieronder vind je een paar mogelijkheden in willekeurige volgorde:

- Heel Traumeel (druppels of tabletten)
- Bach Rescue for Pets
- Krachtig Kruid Vuurwerk mix (breed inzetbaar)
- Krachtig Kruid pYn mix
- Groene Os Relax compositum
- Groene Os Adaptonicum
- Phytonics Strezz
- Puur Trauma
- Vetramil Honingzalf
- Pijnstillende middelen: regulier en/of complementair

Vind je het moeilijk om te kiezen, overleg dan met een (holistisch) dierenarts, deskundige of neem contact op met bijvoorbeeld De Groene Os, Krachtig Kruid of NML health voor advies. Een klassiek homeopaat voor dieren kan hier ook in ondersteunen.

Pijnstilling is belangrijk voor fysiek en mentaal welzijn.

Daarnaast kan pijn chronisch worden na een trauma, en chronische pijn zorgt niet voor gewenning, het lichaam wordt juist steeds gevoeliger voor pijnprikkels.

Ook de hersenen veranderen onder invloed van chronische pijn.

Dierenarts Caspar Broekman

Caspar van Krachtig Kruid over (emotioneel) trauma na vechten met / aanval door andere hond(en)

“Ik adviseer om direct te beginnen met Traumeel druppels of tabletten om de hond fysiek en mentaal te ondersteunen. De dosering hangt af van de mate van trauma en de grootte/het gewicht van de hond.

Stop niet te snel, ook niet als het beter gaat. Bouw rustig af naar 2 keer daags en dan naar 1. Traumeel kun je naast de (al dan niet reguliere) pijnstillers geven. Daarnaast kun je bijvoorbeeld Bach Rescue for Pets of de Vuurwerk mix van Krachtig Kruid geven. Ook andere dieren in huis kun je hier mee ondersteunen. Zij merken dat er iets aan de hand is met hun huisgenoten, ook als die niet bij het voorval aanwezig waren. Vergeet niet om zelf ook Rescue te nemen. Wat ik vaak tegenkom is dat de hond al hersteld is, maar de baas ‘is nog in de schrik’.”

Lees verder op pagina 21

DD: De wisselwerking tussen mens en hond kan zeker impact hebben op het gedrag. Maar dat wil niet zeggen dat een angstige hond de ‘schuld’ is van de eigenaar.

Voor de juiste dosering voor jouw hond: kijk op de verpakking van het product. Bij twijfel of vragen: overleg met een holistisch dierenarts of een andere deskundige.

Tip: zoek dit van te voren uit!

MV: Voor mijzelf heb ik de Traumeel gel in huis; ideaal bij kneuzingen, verstuikingen, blauwe plekken en zwellingen.

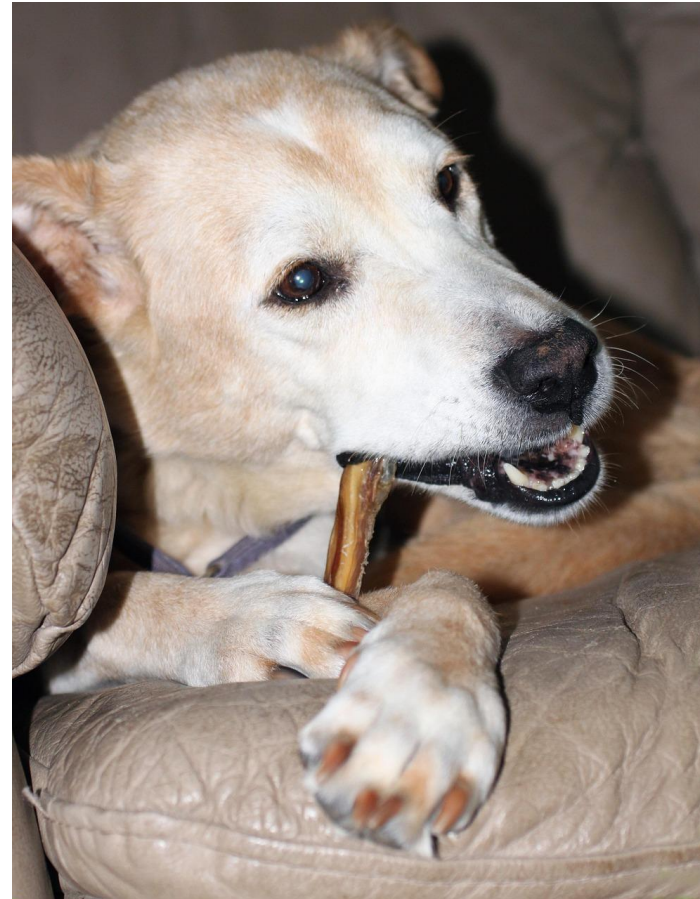
Vervolg van pagina 20

“Met enkelvoudige homeopathie kun je ook ondersteuning bieden. Bijvoorbeeld met (de meest simpele) Arnica. Hogere (sterker verdunde) potenties kunnen dieper op het mentale of emotionele vlak werken.

Het is altijd aan te raden om na controle op wonden, ook te letten op stijve bewegingen van bijvoorbeeld rug en nek. De Krachtig Kruid pYn mix kan alleen, of naast reguliere pijnstilling worden gegeven, in aangepaste dosering. Het fijne van deze druppels is dat je de dosering kunt aanpassen naar wat nodig is en dat het in principe geen bijwerkingen heeft zoals maag- en darmklachten. Uiteraard kan de pYn mix ook naast andere middelen als Traumeel, Bach Rescue of de Vuurwerk mix gegeven worden. Dit product kan overigens ook lange tijd gebruikt worden, al dan niet in een lagere dosering.

Soms kun je ook jaren na dato (pas) merken dat er nog klachten zijn als gevolg van het trauma

Het is altijd aan te raden om na de eerste hulp (wondverzorging, antibiotica(?), pijnstillers) een dier te laten nakijken door een holistisch dierenarts / osteopaat / fysiotherapeut of manueel therapeut om bijvoorbeeld blokkades in de wervelkolom op te sporen.”

“Weetje”

Je hond iets te kluiven geven na een vervelend voorval (zonder zwaar lichamelijk letsel), kan helpen om de eerste schrik wat te verzachten.

Het kauwen op een kluif heeft een kalmerend effect en helpt je hond te ontspannen.

Het biedt afleiding en concentratie, waardoor angstige situaties kunnen worden verlicht.

In dit boekje gaan we vooral in op trauma door bijtincidenten, maar overlijden van bijv. een hondenmaatje of mens valt uiteraard ook onder heftig voorval. Ook daar heeft Michelle een mooie lezing over: ‘Rouw bij honden’.

Melody Eveleens, natuurgeneeskundig therapeut voor dieren

Melody van De Groene Os over wat kruiden kunnen betekenen bij grote schrik

Voedingssupplementen en kruiden kunnen een waardevolle ondersteuning bieden bij verschillende gedragsproblemen bij honden, zoals moeite met alleen zijn, uitvallen, druk gedrag, angst en spanning – en dus ook na een bijtincident.

Bij De Groene Os zien we kruiden niet als wondermiddel, maar als aanvulling op gedragsbegeleiding. Juist de combinatie van kruiden en begeleiding is goud waard!

Kruiden zoals passiebloem, hop en valerian kunnen helpen om de scherpe randjes van angst of moeilijk gedrag af te halen, zonder dat je hond suf wordt. Dat kleine zetje in de rug kan ervoor zorgen dat je training beter 'aankomt' en dat het geleerde beter landt. Door de ergste spanning te verzachten, kun je je hond namelijk beter bereiken.

Tegenwoordig is het aanbod aan supplementen met kruiden enorm. Let bij het kiezen van een supplement goed op: worden er geen valse beloftes gedaan? De productie en verkoop van aanvullend diervoeder is aan strenge regelgeving gebonden. Ongeoorloofde claims kunnen een rode vlag zijn voor een bedrijf dat niet volgens de regels werkt.

Kruiden en voedingsstoffen die je kunt overwegen:

Valerian (Valeriana officinalis)

Valerian is een van de meest bekende rustgevendende kruiden. Het kan ingezet worden als algemene rustgever en helpt beter tot diepe rust te komen. De meeste dieren eten het als tinctuur graag. Valerian wordt altijd als kuur gebruikt, maximaal 6 weken achter elkaar. Daarna stop je in ieder geval een week om het effect te beschouwen. Indien nodig kun je daarna weer per 6 weken doorgaan, steeds met een stopperiode ertussen.

[Lees verder op pagina 23](#)

Vervolg van pagina 22

Lindebloesem (*Tilia tomentosa*)

Linde wordt meestal ingezet als gemmotherapie, wat inhoudt dat er volgens een speciaal procedé gebruik wordt gemaakt van de knoppen en ander jong plantenmateriaal. Gemmopreparaten zijn erg geschikt voor dieren omdat ze mild maar effectief zijn. Lindebloesem is vooral geschikt voor gevoelige dieren die snel onder de indruk zijn van prikkels.

Passiebloem (*Passiflora incarnata*)

Passiebloem wordt gebruikt bij onrustig gedrag en bij angstige dieren; het helpt tot rust te komen. Passiebloem kan daarnaast helpen om beter te slapen. Voor honden die ook thuis niet goed tot rust komen, kan dit kruid een goede keus zijn.

Hop (*Humulus lupulus*)

Hop kent twee belangrijke werkingsgebieden: stress en spijsvertering. We kennen allemaal uitspraken als 'een knoop in je maag hebben' of 'ik heb er pijn van in m'n buik'. Spanning kan zich onder andere uiten in spijsverteringsklachten. Als dat het geval is, kan hop een goede keus zijn.

Ashwaganda (*Withania somnifera*)

Ashwaganda is een kruid dat bekend is uit de Ayurveda en daar bekendstaat als adaptogeen. Dat houdt in dat het helpt om te gaan met stress. Het helpt om te reguleren en wordt bij honden vooral ingezet bij veranderende omstandigheden, zoals herplaatsingen, wijzigingen in het gezin, maar kan ook helpen om te gaan met spanning rondom een bijtincident.

Magnesium

Magnesium is een voedingsstof die bijdraagt aan een normale werking van de spieren, het energieleverend metabolisme, het zenuwstelsel en het behoud van sterke botten en tanden. Magnesium is een goede keus wanneer honden veel spierspanning opbouwen. Je ziet hun lijf als het ware als een gespannen boog door het leven gaan. De meeste kruiden worden niet enkelvoudig, maar als combinatie ingezet. Ze vullen elkaar aan en zijn bij de aanbevolen dosering veilig in gebruik.

Let op: het combineren van kruiden en medicijnen is niet altijd veilig. Gebruikt je hond medicatie of twijfel je over de juiste keuze? Vraag dan altijd advies aan een deskundige.

TIP 3: Ga naar een holistisch dierenarts, dier-osteopaat of dier-fysiotherapeut

Na een trauma/ongeval heeft het lichaam vaak een flinke klap te verwerken, ook als er op het eerste oog geen zichtbare schade aan het lichaam is. De lokale doorbloeding kan veranderen nadat weefsels door druk (compressie) en/of over-rek beschadigd zijn. Voorbeelden hiervan zijn botbreuken, verrekkingen van kapsels of banden van gewrichten, een spierscheur of een wond waarbij littekens en kneuzingen ontstaan.

Spanning die in eerste instantie nuttig is om het lichaam te beschermen, kan zich soms ontwikkelen tot een hinderlijke spanning die gewrichten minder laat bewegen.

Een verminderde beweeglijkheid zorgt voor verminderde doorbloeding, waardoor de kwaliteit van het weefsel nog verder verslechtert. Dit kan allerlei klachten veroorzaken zoals pijn, stramheid, uitstralingsklachten en vermoeidheid.

Ook de organen kunnen een klap krijgen en een verandering in hun doorbloeding of mobiliteit krijgen als gevolg van een trauma. Een osteopaat, fysiotherapeut of holistische dierenarts, kan kijken of er blokkades zitten in bijvoorbeeld de nek of wervelkolom. Daarnaast kan ook gekeken worden naar het mentale stuk, ter preventie en/of om het bij te sturen.

Heftige schrik en daaropvolgende blokkades zijn klassieke reacties van het zenuwstelsel op acute stress of trauma, waarbij het lichaam in een 'bevries'-modus (freeze) schiet. De spieren spannen plotseling aan, wat kan leiden tot het gevoel 'vast te zitten' of niet te kunnen bewegen.

TIP 4: Rust

Rust na een fysiek of emotioneel trauma is essentieel voor het herstel van een ontregeld zenuwstelsel. Het helpt de 'overlevingsstand' te verminderen en voorkomt dat stress klachten verergeren. Het verwerken van een trauma is een proces dat veel energie kost. Zorg dus dat je hond na een trauma voldoende slaap en rust krijgt om fysiek én mentaal te herstellen.

Uit 'De Gelukkige Huishond':

“Wanneer je slaapt, verwerk je wat je overdag hebt meegemaakt, hierdoor reageer je minder heftig op een stressvolle situatie.

Tijdens de REM-slaap wordt het gebied in je hersenen dat een rol speelt bij je emotioneel geheugen minder actief. Hierdoor kunnen we gevoelens over emotionele situaties beter loslaten.”

Het herstel van een nare ervaring of lichamelijk letsel gaat bij de één sneller dan bij de ander.

Soms lijkt een hond misschien al hersteld om vervolgens toch even terug te vallen. Zorg dan weer voor meer rust.

Mensen zijn vaak geneigd om snel vooruitgang te willen zien en weer leuke dingen te kunnen doen met hun hond.

Maar haastige spoed is zelden goed. Ga niet té snel en volg het tempo van je hond. Wees niet bang om eens een paar dagen wat minder te doen. Als het lijf van je hond nog pijnlijk is reageert hij zeer waarschijnlijk ook heftiger op prikkels.

TIP 5: Terug in het zadel

Terug in het zadel gaan na een trauma of een nare ervaring is een proces dat tijd, geduld en een zorgvuldige aanpak vereist. De sleutel is om niet te forceren, maar stap voor stap het vertrouwen te herstellen.

Als je hond een bijtincident of andere nare ervaring met een andere hond heeft meegemaakt, dan kan het helpen om (nadat je hond fysiek hersteld is) een sociale wandeling te organiseren met een (bekende) stabiele hond. Zie ons e-boek 'De Gelukkige huishond' voor meer uitleg over een sociale wandeling.

Voor elke situatie en omgeving waarin je hond heel erg is geschrokken en/of fysiek letsel heeft opgelopen, kán gelden dat je hond die omgeving of situatie daarna wil vermijden of in paniek raakt. Je hond dwingen om iets te doen wat hij/zij heel erg eng vindt werkt meestal averechts. Je schaadt jullie vertrouwensband en in een staat van paniek kan je hond niets leren.

Om je hond weer vertrouwen te geven en met de angstopwekkende prikkel om te kunnen gaan, is het belangrijk om een goed stappenplan te maken en te luisteren naar de signalen van je hond. Een goede honden-gedragdeskundige kan je hierbij helpen.

Ben je met je hond betrokken geraakt bij een aanrijding of auto-ongeluk, dan is het een goed idee om het autorijden weer rustig op te bouwen zodat het een positieve ervaring wordt voor de hond.

TIP 6: Gedragsdeskundige voor honden

Het tijdig inschakelen van een gedragsdeskundige kan voorkomen dat je per ongeluk het probleem eerst erger maakt. Met een paar tips op maat kom je vaak een heel eind en voorkom je dat problemen ontstaan, of dat de problemen zich uitbreiden als een olievlek.

MV: Regelmatig zie ik dat een hond na een vuurwerk-incident angstig is geworden.

Als het eerst even wordt aangekeken in plaats van zo spoedig mogelijk bijgestuurd, dan zie je vaak dat de hond gaandeweg steeds meer moeite krijgt met allerlei (andere) geluiden.

Meteen en adequaat bijsturen is vaak eenvoudiger en sneller dan het oplossen van een probleem dat steeds groter en groter is geworden.

Een goede gedragsdeskundige is niet hetzelfde als de buurman of buurvrouw die goedbedoelde adviezen geeft, of die hondenbezitter in het park die het allemaal wel weet omdat 'ie al z'n hele leven honden heeft.

Zoek iemand die een gedegen opleiding heeft gevolgd en zich ook regelmatig laat bijscholen. Vermijd 'deskundigen' die met correcties, straf of dwang werken.

DD: Reageert je hond gespannen op soort-genoten nadat hij is gebeten door een andere hond? Neem dan contact op met een echte professional om dit zo snel mogelijk in goede banen te leiden. Geef je hond tijd en rust om te herstellen, ga in zijn tempo en zorg voor positieve ervaringen op het moment dat je hond eraan toe is, dus in het tempo van je hond.

TIP 7: Voor jezelf zorgen

Een nare ervaring, zoals een aanval door een soortgenoot of andere heftige gebeurtenis, heeft vaak niet alleen invloed op je hond, maar ook op jou.

Bedenk daarom ook waar je zélf van opknapt en zorg dat je dat in huis hebt of haalt.

De wisselwerking tussen hond/dier en eigenaar is vaak groter dan men denkt en dit heeft invloed op je hond (*tip: hier heeft Michelle een prachtige lezing over!*).

Ook mensen vinden het vaak spannend om weer met hun hond te gaan wandelen na een (bijt)incident en het is zeker geen schande om daar hulp bij te zoeken.

Referenties en links

- <https://www.uu.nl/nieuws/de-gebeten-hond>
- <https://krachtigkruid.nl/>
- <https://degroeneos.nl/>
- <https://www.nlmhealth.com/>
- <https://www.traumeel.be/>
- <https://michellevrolijk.nl/workshops-en-lezingen.html>
- <https://michellevrolijk.nl/pijn-coaches.html>
- <https://www.gevoelsdier.nl/pijncoach/>
- <https://www.gevoelsdier.nl/seminars-lezingen-wokshops/>

Inspiratie

Met dit e-boek hopen wij inzicht te hebben gegeven hoe om te gaan met trauma en waarom het zo belangrijk is om er adequaat en vooral ook tijdig op in te spelen. Voorkomen is immers beter dan genezen.

Meer?

Op uitnodiging geven wij landelijk lezingen, seminars en workshops, elk op ons eigen vakgebied. En af en toe organiseren we deze ook zelf. Er is ieder jaar weer een mooi cursus-programma te vinden.

**Meer informatie kun je vinden op onze websites:
<https://michellevrolijk.nl/workshops-en-lezingen.html> en
<https://www.gevoelsdier.nl/seminars-lezingen-wokshops/>**

Delen is fijn

Met dit boekje hopen wij veel hondenliefhebbers te bereiken en ons steentje bij te dragen aan dierenwelzijn en gezondheid.

Wij vinden het prettig als je ons e-boek met andere mensen deelt. Dat mag digitaal en/of door middel van een uitdraai ervan (dus een papieren versie).

Onze vorige e-boeken worden gedeeld door hondeneigenaren, hondenscholen en anderen. Wij juichen dit alleen maar toe. Het is wel de bedoeling dat dit e-boek **in zijn geheel** wordt doorgestuurd of afgedrukt.

Jij kunt helpen!

Het schrijven van e-boeken kost ons veel tijd en energie. We doen dit kosteloos omdat het thema 'Pijn bij honden' dicht bij ons hart ligt.

Als je wilt helpen, laat dan een mooie review achter op Google, dan worden wij nog beter gevonden en daardoor komt Pijn bij honden nog meer onder de aandacht. Mocht je geen inspiratie hebben voor een tekst, geef dan simpelweg 5 sterren.

Het plaatsen van een review voor **Michelle** kan via de volgende link of QR-code:
<https://g.page/r/CSoP1UFPLpIEEBM/review>

Het plaatsen van een review voor **Daniëlle** kan via de volgende link of QR-code:
https://g.page/r/CRH_MAicOYc4EBM/review

Lezersaanbieding: schrijf je uiterlijk 31 maart in voor ons 6-daagse seminar Pijn bij honden 2026. Gebruik code Trauma50 bij je aanmelding voor €50 korting op het gehele seminar:
<https://michellevrolijk.nl/workshops-en-lezingen.html>

**Inhoud: Michelle Vrolijk & Daniëlle
Dessauvagie. Vormgeving: Daniëlle
Dessauvagie, Michelle Vrolijk & Lucy Prijs.
Co-auteurs: Caspar Broekman & Melody
Eveleens. Foto's: Harald Scheper, Pixabay.
Op diverse foto's zijn auteursrechten van
toepassing. Copyright © 2026 Michelle Vrolijk
& Daniëlle Dessauvagie. Eerste uitgave maart
2026. Waarde van dit e-boek €17,50.**

